

POLITISK PLATTFORM

LANDSFORENINGEN FOR BARNEVERNSBARN

Adopsjon

Barn i fosterhjem opplever ofte utrygghet og ustabilitet i sin tilværelse knyttet til hyppige flyttinger, foreldres adgang til å overprøve vedtaket om fosterhjems plassering og deres rett til å kreve sak om samværet. Dette skaper stor usikkerhet for barnet som i mange tilfeller har knyttet seg til fosterforeldre som omsorgsgivere. Det kan være svært opprivende for barnet etter flere år i fosterhjem å bli tilbakeført til opprinnelige foreldre. I noen tilfeller innebærer dette også at barnet flyttes vekk fra venner og skole, noe som er veldig uheldig. I saker der tilbakeføring til opprinnelige foreldre er høyst usannsynlig kan adopsjon være en god løsnings som sikrer sunn utvikling hos barnet gjennom å skape trygghet og kontinuitet i omsorgen.

LFB mener:

- Adopsjon er en god løsning når det regnes som svært sannsynlig at opprinnelige foreldre aldri vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg.
- Barnets meninger og ønsker skal være en viktig del gjennom hele prosessen.
- Adopsjon bør vurderes hvis det anses å være til barnets beste, og i de tilfeller hvor barnet har fått sterk tilknytning til mennesker og miljø der det er.
- Fosterforeldre som ønsker å søke om å adoptere fosterbarnet må ha vist seg egnet til å oppdra barnet som sitt eget.
- Vilkårene for å innvilge adopsjon etter adopsjonsloven må være til stede.
- Fosterforeldre som har adoptert fosterbarn, må få veiledning.
- Adopsjonsforeldre bør samarbeide med barneverntjenesten om å spare en prosentandel til barnet slik at det har en startkapital med seg inn i voksenlivet.

Akutt plasseringer

En akutt plassering sees på som nødvendig når det er fare for at barnet blir skadelidende av å bli værende i hjemmet, men uansett hvor riktig plasseringen er så kan det oppleves traumatisk for barnet.

LFB mener:

- Alle akutt plasseringer må gjennomføres på en minst mulig traumatisk måte.
- Barn som akutt plasseres skal tilbys hjelp til håndtering av det som har skjedd.
- Hjelp og oppfølging skal tilbys der barnet er.
- Det skal tas hensyn til problematikken og grunnlaget for plasseringen i den enkelte sak slik at barnets behov blir ivaretatt.
- Ved bruk av politi ved akutt plassering, skal disse være sivile.
- Medvirkning skal fokuseres på, også under et akuttvedtak.

Avlastningshjem for fosterbarn

For noen barn og unge vil det være positivt å få være i avlastningshjem fra tid til annen, men det må alltid begrunnes ut ifra barnets beste og ikke fordi fosterhjemmet trenger det. Det kan skape en utrygghet hos det enkelte barn, som ikke er heldig.

LFB mener:

- Det bør alltid sjekkes om barnet har noen i sitt nyopprettede nettverk som kan bistå hvis det er til barnets beste.
- Bruken av avlastningshjem for fosterbarn bør kun skje hvis det er til barnets beste.
- Avlastningshjem skal også godkjennes av utøvende myndighet.

Barnefattigdom

I Norge lever en del barn under forhold som er definert som barnefattigdom. Med dette menes ikke en absolutt fattigdom lik den vi ser i mange deler av verden, men vi ser store utfordringer hva gjelder barnefattigdom i Norge. Det er viktig at barneverntjenesten vet hvor de skal henvende seg, og ikke minst hvordan de skal bistå familien i slike tilfeller. LFBs medlemmer har påpekt at de opplever det som at barneverntjenesten overleverer det økonomiske ansvaret for disse familiene til NAV, mens NAV har egne regler som gjelder for sitt system. Dette oppleves ustrukturert og man opplever det som man "faller mellom stoler". I tillegg kan det være vanskelig å nå frem til sin saksbehandler i NAV når behovet melder seg.

LFB mener:

- Alle barneverntjenester må ha et strukturert samarbeid med NAV, for å kunne følge opp ut ifra barnets beste.
- Barnevernstjenesten må kunne bistå i møter med NAV når det gjelder økonomi hos familier som faller under fattigdomsgrensen.
- Barneverntjenesten skal følge opp sitt juridiske ansvar rundt barnefattigdom for den enkelte.

Bekymringsmelding/Meldeplikt

Manglende kunnskap om meldeplikt og saksgang kan gjøre at mange vegrer seg for å si ifra til barneverntjenesten om barn som lever under vanskelige forhold. Derfor er det viktig at denne informasjonen er tilgjengelig for alle mennesker i Norge. Offentlig ansatte har en plikt til å melde ifra til barneverntjenesten, men LFBs erfaring er at det i mange tilfeller ikke blir gjort. Det er de barna som er i sårbare situasjoner som blir lidende under manglende bekymringsmeldinger til barneverntjenesten, noe som i verst tenkelige tilfeller kan gi store psykiske, fysiske, emosjonelle og relasjonelle problemer for disse barna. Derfor er det en forutsetning for barneverntjenestens arbeid at de får kjennskap til tilfeller der barn lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling.

LFB mener:

- At alle har plikt til å melde bekymring så snart man får kjennskap til forhold som er skadelige for barns oppvekst.

- Alle mennesker i Norge skal gjøre sin plikt ved å tre inn dersom de ser et barn som blir utsatt for psykisk eller fysisk vold.
- At det er barneverntjenestens oppgave å vurdere forholdene i meldingen, og ikke melder.
- Melder må få svar på om barneverntjenesten har vurdert saken.
- At offentlig ansatte og personer som gjennom sin jobb har bekymring for barn, har en særskilt plikt til å melde i fra.
- At det er riktig å sanksjonere i saker der offentlig ansatte, institusjoner eller etater ikke overholder meldeplikten.
- At ledelsen i ulike institusjoner skal inneha riktig informasjon og kompetanse til å overholde meldeplikten, samt informere, bistå og veilede ansatte i de respektive instansene om meldeplikten.
- Barneverntjenesten skal ta bekymringsmeldinger på alvor og ikke henlegge saker de ikke har gjort en individuell, faglig vurdering av.
- Barneverntjenestene bør organisere seg slik at bekymringsmeldinger blir undersøkt.
- Dersom en bekymringsmelding tar for seg et søskenpar/søsken, må barneverntjenesten vurdere å opprette to saker for hvert enkelt barn. Dette fordi man ikke kan være sikker på at barna har/ikke har opplevd det samme i hjemmet.

Barnevernfaglig kompetanse

LFBs medlemmer har gitt tilbakemeldinger på at de godkjente utdannelsene for å jobbe med barn og unge er mangelfulle i dag. At det stilles høye krav til personlig egnethet i ansettelse, men at det er lite fokus på hvem som er personlig egnet i praksis gjennom utdannelsene. LFB er opptatt av at forståelsen av barnevernfaglig kompetanse bør utvides, og at det bør være forskjellige krav til kompetanse for de ulike stillingene i barneverntjenesten, og at det skal være krav til helt spesifikk kompetanse på leder og beslutningsnivå.

LFB mener:

- I tillegg til utdanning bør relasjonskompetanse og personlig egnethet vektlegges.
- Det er ikke gitt at det kun er barnevernfaglig kompetanse som gjør barnevernsarbeidere gode til å hjelpe barn.
- Barnevernfaglig utdanning må styrkes både i innhold og lengde.
- Dagens utdanning gir ikke barnevernsarbeidere god nok kompetanse til å gjøre vurderinger i komplekse saker i henhold til barnets beste.
- Barnevernfaglige vurderinger og vedtak må gjøres av de som har barnevernfaglig kompetanse.
- Barneverntjenesten må søke ekstern konsultasjon ved mangel på kompetanse.
- At det skal være større tverrfaglighet i barnevernet.
- Alle barneverntjenester skal ha minimum 5 fagstillinger.
- For å sikre en forsvarlig tjeneste bør ingen saksbehandler ha mer enn 15 barn/unge å følge opp til enhver tid. Saksbehandlere som jobber utelukkende med plasserte barn bør ikke ha mer enn 12 barn og unge.

- Kontaktpersoner med saksbehandlingsansvar må ha relevant utdannelse og kompetanse til å fatte vedtak i tråd med gjeldende lover og retningslinjer. En leder med beslutningsmyndighet kan og bør be om de faglige vurderingene som ligger til grunn.

Barnevernsbarn med funksjonsnedsettelse

Mange barnevernsbarn har opplevd å bli stigmatisert i ulike situasjoner, og det samme har mennesker med ulike former for funksjonsnedsettelse sagt. Ikke alle funksjonsnedsettelse er synlige, slik som de fysiske funksjonsnedsettelsene, og kan derfor være vanskeligere å oppdage for andre. LFB jobber for å minske stigmatisering av barnevernsbarn, og ser derfor at barnevernsbarn med funksjonsnedsettelse er i en risiko for å bli dobbelt stigmatisert. Det kan gi langvarige og komplekse vansker som kanskje kan bli varige livet ut. Derfor er det svært viktig for oss at mennesker som jobber med eller har ansvar for barna har forståelse for at de kan ha behov for ekstra ressurser knyttet til hjelp og oppfølging.

LFB mener:

- Ansatte som jobber med barn innen barnevern skal ha kunnskap og forståelse for at det finnes skjulte funksjonsnedsettelse som gjør hverdagen ekstra utfordrende for barn i barnevern.
- Ansatte i barneverntjenester skal velge riktige ord når det snakkes med og om denne målgruppen.
- Ansatte som jobber med disse barna skal behandle dem med respekt på lik linje med de som ikke har funksjonsnedsettelse.

Barnevernsvakt

Alle barn skal ha tilgang til døgnkontinuerlig akutt hjelp. Dette er ikke tilfellet i dag og setter barn og unge i en svært sårbar situasjon. Å sikre at barn og unge får den hjelpen de trenger når de trenger den er en kommunal oppgave derfor er det viktig at alle kommuner sikrer at det er mulig å få hjelp når som helst. Omsorgssvikt skjer ikke nødvendigvis innenfor kontortid.

LFB mener:

- Barn og unge skal ha lovfestet tilgang til døgnkontinuerlig akutt hjelp.
- Alarmtelefonen er et viktig tiltak, men erstatter ikke en lokal barnevernsvakt.

Barn i barnevernet som kommende foreldre

Erfaringene våre medlemmer har når de skal ha egne barn er varierte når det kommer til hvordan de blir møtt av ulike hjelpeinstanser, inkludert barneverntjenesten. LFB mener det bør være lovfestet rett til ettervern frem til 25 år, mens noen medlemmer mener de kan ha behov for hjelp også etter dette. Fordi dette en ny livssituasjon og nye roller en skal håndtere, selv uten at en kanskje har opplevd å ha gode rollemodeller i deler av eller hele sin egen oppvekst. Gode rollemodeller bidrar til sunne holdninger, ferdigheter en lærer av praktisk, sosial, emosjonell og økonomisk art. Å tilby den relevante hjelpen til barn i barnevernet som kommende foreldre vil være en god investering for barns beste, og for å sikre at barnet får en god oppvekst. Andre medlemmer mener de mestrer den nye

livssituasjonen godt på egenhånd og kan oppleve det som mistillit og stigmatiserende at barneverntjenesten uttrykker en skepsis til om de egner seg som foreldre med omsorg for eget barn. Noen har også blitt fortalt at barneverntjenesten følger ekstra godt med på dem og deres omsorgsevne.

LFB mener:

- Barn i barnevernet skal ikke oppleve å bli ytterligere stigmatisert dersom de selv skal ha barn.
- Barneverntjenesten skal sørge for riktige tiltak slik at barn i barnevernet som kommende foreldre får gode forutsetninger for å være gode foreldre.
- At barn i barnevernet som kommende foreldre skal gis anledning til å få opplæring i sunne verdier, normer og ferdigheter.
- At når et barn blir født av tidligere barnevernsbarn skal det ikke være en automatikk i at de også havner i barnevernet.
- Barn i barnevernet som kommende foreldre skal ikke miste sitt ettervernstilltak.

Begreper

Barnevernfaglige begreper er nødvendige. Det hjelper ikke nødvendigvis å endre begreper da det først og fremst er innholdet det må gjøres noe med. Ofte kan det vise seg at nye begreper etter en stund likevel får det samme innholdet. Dermed har ikke endringen ønsket effekt. Enkelte ord er allikevel svært negativt ladet og en bør derfor se etter erstatninger.

LFB mener:

- Det bør være et fokus på at begreper skal være positivt ladet.
- Det er holdningen til begrepene som bør være i fokus.
- Nye begreper bør ikke ha den effekt at kravene til handling blir redusert og barn står i risiko for å leve i en uholdbar situasjon over lengre tid enn nødvendig.

Bemanningsnorm

I dag står barneverntjenesten overfor enorme utfordringer knyttet til bemanning, noe barnevernsbarn kjenner på kroppen. Den store saksmengden hos den enkelte saksbehandler gjør faglig forsvarlighet, arbeidskapasitet og kontinuitet tilnærmet umulig. Dette reflekteres i de hyppige utskiftningene av saksbehandlere og manglende tid og ressurser til oppfølging av det enkelte barn. I et arbeid der barn og unges liv er så utsatt er dette uten tvil uforsvarlige forhold og gjør at barnevernsbarn ikke får den hjelpen barnevernloven forutsetter. Å jobbe i et flerkulturelt arbeidsmiljø bidrar til økt faglighet og forståelse, samtidig som det er en styrke å ha en bemanning som gjenspeiler mangfoldet i samfunnet.

LFB mener:

- Det bør innføres en bemanningsnorm for det kommunale barnevernet der hver saksbehandler har ansvaret for maksimum 15 barn.
- Bemanningsnormen bør utgå fra geografiske forhold, sosioøkonomisk forhold og antall barnevernsbarn.

- Enhver barneverntjeneste bør etterstrebe å ha ansatte som gjenspeiler kulturmangfoldet i sin kommune, men fag og relasjonskompetanse er viktig og skal alltid prioriteres.

Beredskapshjem

Beredskapshjem er hjem som er tilgjengelige for å ta imot barn i akutte situasjoner til alle døgnets tider, og er derfor et viktig akutttiltak for barnevernet. Barn i svært sårbare situasjoner kan havne i fremmede menneskers hjem, noe som kan oppleves som vondt og skremmende i seg selv. De brå overgangene i en slik situasjon har etter det LFB erfarer vært utløsende for mange følelser, tanker og fortvilelse, og derfor er det viktig at beredskapshjemmet er rustet for de reaksjonene barnet kan få. Tidsmessig er det også LFBs oppfatning at mange barn blir boende lenge i et hjem, som de likevel skal flytte fra. Denne tiden kan være positiv for barnet, men det er også viktig å huske at det kan skape ytterligere reaksjoner og øke risikoen for relasjonsskader ved ytterligere flyttinger.

LFB mener:

- Det skal stilles høye krav for å kunne bli beredskapshjem, derfor er det viktig at de får de nødvendige kurs som gjør dem rustet til oppgaven.
- Man skal kunne bli beredskapshjem uavhengig av etnisitet og seksuell orientering.
- Personlig egnethet, stabilitet og omsorgsevne skal vektlegges mer enn formell kompetanse i godkjenningen av beredskapshjem.
- Beredskapshjemmene må få nødvendig hjelp, veiledning og oppfølging.
- Beredskapshjemmene bør også ha den nødvendige kompetansen til å ta imot et barn i en akutfase.
- Det bør etterstrebes at beredskapshjemmene er jevnt fordelt i landet slik at det er mulig å benytte denne muligheten når behovet melder seg.
- Barneverntjenesten og beredskapshjemmet skal snakke med barn under hele tiden i beredskapshjem, herunder medvirkning og informasjon.
- Det skal unngås at barnet opplever unødvendige flyttinger.
- Dersom barn blir boende i beredskapshjem over lengre tid bør de få mulighet til å bli boende dersom det er et ønske. Slik at beredskapshjem også kan godkjennes som fosterhjem.
- Det bør etterstrebes at det er nok samisktalende beredskapshjem, som er jevnt fordelt over hele landet.
- Beredskapshjem som har vært beredskapshjem over tid må etter en tidsbestemt periode, bestemt av fylkesmannen, få ny opplæring.

Dokumentasjonsplikt

Hva som skjer i en barnevernssak kan være utfordrende for de involverte parter å forstå, spesielt for mange barn og unge selv, og da ikke minst hvorfor ting blir gjort slik som de blir gjort. Det å dokumentere stegene i en barnevernssak er viktig for å øke innsikt og forståelsen. Derfor er det viktig at alle valg blir dokumentert.

LFB mener:

- Alle steg i en barnevernssak skal dokumenteres ved en tiltaksplan/handlingsplan.
- Barn og unge selv skal være medvirkende i egen sak, dette skal også dokumenteres.
- Henleggelse må dokumenteres med individuell faglig begrunnelse.
- Enhver begrunnelse for vedtak som blir opprettet, avsluttet eller henlagt skal ha en faglig begrunnelse med barnets beste som hovedargument.

Enetiltak

Bruken av enetiltak i stedet for institusjoner og forsterkede fosterhjem har økt kraftig de siste årene, noe LFB mener er bekymringsverdig. Spesielt siden det ikke er samme krav til den barnevernfaglige kvaliteten i enetiltak, som det er ved statlige institusjoner. LFB forstår at noen ungdommer som har vært utsatt for f.eks alvorlig omsorgssvikt, har det så vondt at de utagerer eller innagerer på måter som gjør det vanskelig å finne egnede lokale omsorgstiltak. I disse tilfellene mener LFB at disse ungdommene vil ha godt av å bo i en institusjon som kan ivareta barnet, men som også gir barnet muligheter til å bygge nye relasjoner sammen med andre ungdom i institusjonen.

LFB mener:

- Bruken av enetiltak bør kun brukes i tilfeller hvor barnet eller ungdommen selv ønsker det. For at barnet selv skal kunne ta et slikt valg er det viktig at barnet har tilstrekkelig med informasjon til hvorfor barneverntjenesten mener det er forsvarlig at barnet skal bo i et enetiltak.
- Barn og unge føler seg ikke trygge i enetiltak, og det skader deres rettssikkerhet.
- Enetiltak bør aller helst erstattes med institusjoner hvor de ansatte har god erfaring med de problemene barnet har.
- Det må skje en økning i å sette inn forsterkninger i et fosterhjem i stedet for bruken av enetiltak, spesielt der hvor barnet allerede bor eller har bodd i et fosterhjem.
- Barn og ungdom har i hovedsak godt av å utvikle seg sammen med andre ungdom.
- Det skal føres hyppige tilsyn.
- Det bør stilles like høye krav til bruk av enetiltak, som ved bruk av tvang.

Enslige mindreårige asylsøkere (EMA)

Enslige mindreårige asylsøkere er en svært sårbar gruppe som har behov for spesielt vern og god rettssikkerhet på lik linje med alle barn i Norge. I dag har Utlendingsdirektoratet omsorgsansvaret for EMA som er over 15 år. Dette medfølger at de bor i egne avdelinger på asylmottak og får mindre oppfølging. Barn og unge som søker asyl er først og fremst barn, de har samme behov som barn her i landet, derfor skal de behandles deretter.

LFB mener:

- Ansvar for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år må overføres fra Utlendingsdirektoratet til Barneverntjenesten.

- Alle EMA under 18 år bør være i barnevernet og ikke bare til 15 år som i dag.
- Myndighetene må sikre barn som kommer til Norge samme omsorgstilbud, livskvalitet og rettssikkerhet som barn født i Norge.
- Det bør være spesielt fokus på å redusere oppholdstiden for barn og unge i mottak.
- Det bør opprettes et bredt faglig sammensatt team som skal ivareta enslige mindreårige asylsøkeres rettigheter, behov og beskyttelse ved ankomst.
- Det skal brukes nøytrale tolker.
- Det skal særlig satses på bedre språkundervisning i norsk. Samt økt kulturforståelse, norske forvaltningssystemer, skoleverk eller annet som er med på å øke mulighetene for god integrering.
- EMA skal ha egne partsrettigheter på lik linje med alle barn i Norge.
- Alle som jobber med EMA skal ha kultursensitivitet i fokus.

Ettervern

I dag er ikke unge i myndig alder sikret god nok oppfølging som kan sørge for at overgangen til voksenlivet blir vellykket. Det er for lett å ikke gi ungdom ettervern, til tross for at dette skal begrunnes ut i fra barns beste. Samtidig gjør store variasjoner i kapasitet, ressurser og kompetanse fra kommune til kommune ettervern til et sjansespill der de unge blir skadelidende.

Overgangen til voksenlivet byr på utfordringer på en rekke arenaer, dette bør ettervernet ta høyde for. Ettervernstilbudet må være helhetlig og rette seg mot en rekke områder som utdanning, økonomi, sosialt nettverk, psykisk helse, ernæring, bosted etc. I dag opplever unge ettervernstilbudet som svært mangelfullt, særlig på opplæring i sosiale og praktiske ferdigheter til å håndtere livet på egenhånd.

Ettervern skal være noe den unge har rett til, og det skal og være mulighet for å ombestemme seg. Som mange unge flest har barnevernsbarn behov for å løsrive seg i rykk og napp. Å si nei til ettervern må derfor forstås som en naturlig del av å lære seg å stå på egne ben, og det offentlige må være åpne for at den unge vil oppleve utfordringer som gir behov for økt støtte igjen. Mange barnevernsbarn har omfattende behov for hjelp og støtte i overgangen til voksenlivet, men veldig få barnevernsbarn har et ettervernstilbud etter at de har fylt 20 år. LFB mener at ettervernet bør utvides til fylte 25 år. Vi vet av statistikk at mange barnevernsbarn ikke gjennomfører videregående skole på normert tid, og trenger derfor lengre tid for å gjennomføre en utdanning og/eller skaffe stabilt arbeid slik at de kan stå støtt på egne ben. Det er en samfunnsøkonomisk investering å gi barn og unge riktig tiltak så tidlig som mulig.

LFB mener:

- Det skal være en lovfestet rett til ettervern fram til fylte 25 år.
- Det skal være plikt å informere godt om ettervern fra 16 år og skal være et fast samtaleemne frem til 18 år. Dette bør gjøres av tildelt fagperson tilpasset den enkelte ungdoms behov.
- Den individuelle unges behov, ønsker og meninger skal være sentralt i utformingen av ettervernstilbudet.
- De unge skal få tilbud om lik behandling og like muligheter i ettervern, uavhengig av kommunegrenser.

- Ettervernstilbudet må favne den sosiale og psykiske siden av livet, med særlig fokus på å hjelpe den unge å mestre hverdagen med sikte på å bli selvstendig.
- Ettervernstilbudet må være helhetlig og basert på koordinert samarbeid mellom ulike instanser med tydelig definerte ansvarsforhold der barneverntjenesten har det overordnede ansvaret.
- Det må være mulig å opprette, gjenopprette eller bytte ettervernstiltak, og barneverntjenesten skal tilby dette kontinuerlig frem til fylte 25 år.
- NAV må ha egne økonomiske ordninger for unge under ettervern i barneverntjenesten.
- Det bør stilles krav til barnevernet om oppfølging av den unge når de har behov for hjelp av ulike instanser.
- Dersom det er behov bør det være mulighet for oppnevning av verge v/vergemålsloven til ungdom i ettervern.
- De som står ungdommen nærmest som fosterfamilie/barnevern/verge bør samarbeide med ungdommen om sparing på BSU, og dette bør påbegynnes i slik tid at barnet har en konto som kan benyttes etter endt ettervern.
- Klage på manglende eller mangelfullt ettervern bør ha en egen klageinstans for å unngå for lang behandlingstid.
- Ettervernet må forberede ungdommen på livet etter ettervern.

Flerkulturelt barnevern

Kultursensitivitet er viktig for å kunne skape et godt samarbeid. Med dette menes å ha en åpen innstilling til å forsøke å forstå kulturen familien kommer fra, samt sette seg inn i verdier de lever med. Å inneha kulturell kompetanse er evnen til å kunne identifisere forhold som dreier seg om kultur. Barnevernet møter på en rekke utfordringer knyttet til kulturforskjeller, dette har blant annet medført sterk mistillit til barneverntjenesten som helhet. Videre kan mangelen på kunnskap om barnevernets oppgave også gi grobunn for mistillit. Dette er svært uheldig da det kan forhindre at barn får nødvendig hjelp. Barn som kommer fra familier med tradisjoner og kultur som er annerledes enn samfunnet generelt i Norge, kan oppleve at de blir dratt mellom foreldrenes kultur og samfunnets forventninger. LFB jobber for økt kultur- og religionsforståelse i barnevernet. Da er særlig språk og kultursensitivitet i barnevernets arbeid viktig.

LFB mener:

- Det bør lages informasjonsmateriale om barnevernet på de språk som er mest representert i Norge.
- Barn og familiemedlemmer skal ikke være tolk i barnevernssaker.
- Barneverntjenesten bør etterstrebe bedre og mer samarbeid med flerkulturelle miljøer.
- Barnets og foreldrenes etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn skal være relevant i vurderingen av barnets beste.

Forebygging

Forebyggende arbeid for barn og unge og deres familier er et kommunalt ansvar, men LFB mener at et forebyggende barnevern er essensielt for å kunne ivareta barn og unge på best mulig måte. Vi vet at forebygging er en god investering, både

menneskelig og samfunnsøkonomisk. Vi i LFB har lenge påpekt at barnevernet ofte kommer altfor sent inn, og hvilke konsekvenser det får for livene våre. LFB mener derfor det er viktig at barneverntjenesten har et ekstraordinært ansvar for forebygging, for å kunne ivareta at barn som har rett til hjelp og beskyttelse fra barnevernet blir oppdaget.

LFB mener:

- Et forebyggende barnevern er nødvendig for barn og unge.
- Barneverntjenesten må plikte seg til å delta i tverrfaglig samarbeid i kommunen. Dette vil kunne bidra til tidligere identifisering av barn og unge som trenger hjelp og beskyttelse fra barnevernet.
- Alle barn og unge i Norge skal vite hva barnevernet er, og hvordan de kan hjelpe.
- Alle barn og unge i Norge skal ha rett på undervisning om hva vold og overgrep er.
- Forebygging i barnevernssammenheng må være et fokus i alle forumer hvor barn er. Herunder blant annet barnehage, skole og fritidstilbud.

Fosterhjem

Å finne et egnet fosterhjem til det enkelte barn kan være positivt for å fremme barnets utvikling. Samtidig byr livet i fosterhjem på utfordringer, både knyttet til barnets tidligere erfaringer samt omstillingen det innebærer å bli del av en ukjent familie. Derfor er det viktig at barn blir hørt, slik at deres behov og ønsker blir ivaretatt. Barn som står i en situasjon hvor det skal finnes et egnet fosterhjem vet ikke alltid hvilke muligheter som finnes, eller hva som er deres beste. Derfor er det nødvendig at barneverntjenesten jobber målrettet for å finne riktig fosterhjem. Barn som skal flytte i fosterhjem kommer fra ulike forhold i hjemmet som har preget deres holdninger, identitet og forventninger til samfunnet og menneskene rundt seg. LFB er derfor opptatt av at barn skal få flytte i et fosterhjem som kan lære de om normer, regler, relasjoner og ferdigheter som er nødvendig for at de skal mestre livet også etter de har flyttet ut av fosterhjemmet.

LFB mener:

- Fosterhjem er et godt omsorgstilbud for mange barn og unge.
- Barnevernet skal snakke med alle barn om valg av fosterhjem, dersom det medvirkning ikke blir ivaretatt skal dette faglig argumenteres med begrunnelse i barnets beste som hovedargument.
- Bruk av fosterhjem i slekt og nettverk skal vurderes.
- Det skal stilles høye krav for å kunne bli fosterforeldre.
- Man skal kunne bli fosterforeldre uavhengig av etnisitet og seksuell orientering.
- Personlig egnethet, stabilitet og omsorgsevne skal vektlegges mer enn formell kompetanse i godkjenningen av fosterforeldre.
- Fosterforeldre må få tilpasset hjelp, veiledning og oppfølging.
- Alle fosterforeldre skal gjennomføre relevant kursing innen 6 måneder etter plassering, men aller helst før plassering.
- Det må opprettes flere tilbud om spesialtilpasset opplæring til slektsfosterhjem.
- Fosterhjemmene bør stille seg disponible til å være fosterhjem selv når barnet har ettervern.

Fritid med mening

Mange barnevernsbarn, både av de som har tiltak i hjemmet og de som er plassert, lever med lite penger. Dårlig økonomi byr på mange utfordringer, blant annet når det kommer til deltakelse på fritidsaktiviteter, en arena som er sentral for nettverksbygging. LFB ønsker at det skal settes større fokus på at barnevernsbarn skal ha en meningsfull fritid.

LFB mener:

- Det skal legges til rette for deltakelse på ønskede aktiviteter og nødvendig utstyr skal dekket.
- Det må legges til rette for at barnet skal ha mulighet til å komme seg fram og tilbake fra aktiviteten uansett bosted eller tiltak.
- Barn og unges skal spørres om deres ønsker og behov, disse må vektlegges.
- Fritidsaktiviteter kan også være å engasjere seg politisk eller i organisasjoner, dette bør fokuseres på.

Følgetjeneste

Når det er mistanke om at et barn er utsatt for overgrep, og skal til tilrettelagt avhør, og eller medisinsk undersøkelse ved Statens Barnehus skjer dette ofte uten at de har følge av en person de er trygg på og kjenner. Barnet blir ofte hentet av politiet og barnevernet i skole/barnehage uten at foreldrene får vite om dette, og uten at de får med seg en trygg person. Mange må reise et stykke, og må i tillegg forholde seg til nye personer. Mange skoler/barnehager har hatt praksis med følgetjeneste men uenighet om hvem som skal ta regningen har ført til at dette ofte ikke lenger praktiseres. Det er viktig at den som følger et barn til tilrettelagt avhør er en person som barnet kjenner godt, og har et positivt forhold til.

LFB mener:

- Det skal etterstrebtes at barnet blir fulgt av en person det kjenner godt.
- Det bør utredes en statlig norm for hvem som tar regningen, for å hindre konflikt i kommunene som går utover den svakeste part, barnet.

Henleggelse

Når barnevernet henlegger meldinger eller undersøkte saker skal dette alltid faglig begrunnes, med barnets beste som hovedargument. Dette for å sikre barn og unges rettssikkerhet samt for å sikre at de får den nødvendige hjelpen de trenger. Samtidig henlegges flertallet av meldingene som barnevernet mottar, også før de blir undersøkt. Flere medlemmer melder om at det ble sendt inn flere meldinger ang dem uten barnevernets inngripen og de ønsket hjelp på et tidlig tidspunkt. Dokumentasjon av henleggelse er viktig og da utfra barnevernsfaglige retningslinjer, lover og forskrifter. Dette er et viktig ledd i sikring av barns rettigheter. Barn har sagt at de opplever det som vanskelig når barnevernet først snakker med foreldrene, eller med barnet når foreldrene er til stede. Dette er uheldig da barns lojalitet overfor foreldre er en kjent sak og det kan resultere i at barnet ikke får den hjelpen det har behov for.

LFB mener:

- Alle henleggelse skal dokumenteres med en faglig begrunnelse.

- Barnevernet skal ikke henlegge en sak uten at barnet har blitt snakket med uten foreldrene til stede.
- Barn og unge skal selv ha mulighet til å klage på henleggelsen slik at deres medvirkning i eget liv blir sikret.

Hjelpetiltak

Hjelpetiltak er det som brukes mest i barnevernet. Barn er forskjellige, derfor er det viktig at det finnes mange ulike typer hjelpetiltak slik at dette kan tilpasset individuelt. Dette vil gi større treffsikkerhet i de tiltak som settes inn. For å sikre at barns behov blir ivaretatt er medvirkning i utformingen av tiltaket og kontinuerlig evaluering sentralt. I enkelte typer hjelpetiltak er det viktig at barnevernet samarbeider med andre tjenesteytere for at tiltaket skal få god og ønsket effekt, for eksempel ettervern, er samarbeid mellom ulike instanser slik som NAV essensielt for å sikre at den unges behov blir ivaretatt. Har ikke barnevernet tiltak som er nødvendig må de innhente kompetanse for å kunne gjennomføre dette.

LFB mener:

- Hjelpetiltak skal være basert på barnets beste og individuelt tilpasses etter behov.
- Det er viktig at det finnes mange typer hjelpetiltak.
- Barn skal få mulighet til å si hva de trenger og hva de syns om tiltaket.
- Hjelpetiltak må evalueres minst to ganger i året for å sikre at det er riktig tiltak.
- Det må legges til rette for samarbeid mellom de ulike instansene.
- Det må lovfestes en tidsfrist fra hjelpetiltaket blir vedtatt, til det iverksettes.

Innsyn i egen sak

Å få innsyn i egen sak kan for barnevernsbarn bidra til å få oversikt og forståelse for egen situasjon. Loven forteller i dag at du har rett til innsyn i egen sak fra fylte 15 år og også etter tiltak i barnevernet er avsluttet. Erfaringene fra LFBs medlemmer er varierte i forhold til dette. Mye handler om hvordan og når de får innsyn, og ikke minst hvordan de blir ivaretatt når de får informasjonen. Noen får informasjon om grove feil som har blitt gjort av opprinnelige foreldre, andre nærstående og tjenesteytere og kan dermed få psykiske og emosjonelle reaksjoner knyttet til dette. Andre opplever det som de får bekreftelser på at det faktisk ble gjort mer enn de har hatt opplevelsen av.

LFB mener:

- Alle barnevernsbarn skal aktivt få informasjon om at de har rett til innsyn i egen sak ved fylte 15 år.
- Alle barnevernsbarn skal få vite at det er mulig å se mappen sin etter at de er ute av barnevernet.
- Barn som er i tiltak bør få tett oppfølging når de får informasjon om egen sak.
- Alle barnevernsbarn skal få hjelp til å forstå innholdet i deres sak og bistand dersom de ønsker å klage på vedtak som er blitt gjort.

Institusjon

Mange barn og unge kan få stort utbytte av å bo på en god institusjon som ivaretar deres behov. I dag opplever likevel mange unge å bli plassert på institusjon som ikke samsvarer med deres behov, for eksempel at unge uten rusproblematikk blir plassert på behandlingsinstitusjoner sammen med unge som sliter med rus. Dette er svært bekymringsverdig og kan gjøre livssituasjonen til unge enda verre. Videre gjør dagens lovverk overføringer fra en type institusjonsplassering til en annen er svært vanskelig, også i tilfeller der den nåværende plasseringen ikke vurderes til å være for barnets beste. Dette gjør at unge risikerer å bli værende på en plassering som ikke møter deres behov og får derfor ikke nødvendig hjelp og oppfølging. Barn og unges behov er sammensatte og ulike, dette reflekteres ikke i dagens institusjonstilbud. Det er et sterkt behov for større mangfold i institusjonstilbudene. Resultater som fremkommer når det gjelder barn og unges psykiske helse er nedslående og LFB opplever at ivaretagelse og behandling for psykiske belastninger er mangelfull i institusjonsopphold. Samtidig er det viktig å vite at behovet ikke alltid oppstår umiddelbart etter inntak, men kan komme når som helst.

LFB mener:

- Det må være nok institusjoner til å kunne ivareta et godt tilbud.
- Barn og unge skal ikke måtte bo på et sted som ikke møter deres behov.
- Unge bør høres i valg av bosted og hva de har behov for.
- Alle institusjoner skal ha medvirkning i fokus.
- Institusjoner skal fungere så nært opp til et hjem som mulig i hverdagen, feriene og i høytidene.
- Det skal etterstrebtes at ansatte med primæromsorg for beboere på institusjon skal minimum ha langturnus.
- Institusjoner skal forberede beboerne på livet etter institusjonsplasseringen.
- Institusjonsplasseringer må skille mellom unge plassert på omsorgsparagrafer, atferdsparagrafer og akutt-plasseringer.
- Det bør bli enklere å overføre barnet fra en type institusjonsplassering til en annen når en ser at den nåværende plasseringen ikke kan hjelpe barnet på en tilfredsstillende måte.
- Alle institusjoner skal ha kunnskap om traumebevisst og traumesensitiv omsorg.
- Alle institusjoner bør ha en egen psykolog tilknyttet seg for å tilby barnet den psykiske helsehjelpen de behøver.
- Unge som bor på institusjon skal få tilbud om psykisk helsehjelp umiddelbart etter plassering og gjennom hele oppholdet.

Klage på barnevernet

Per i dag har ikke barn og unge en reell klagemulighet på omsorgen de får under barnevernet. Det er for vanskelig å finne fram på nettsiden til fylkesmennene. Samtidig kreves det en skriftlig klage, noe som kan gjøre det svært vanskelig for de som har utfordringer med å formulere seg skriftlig. Ikke bare gjør det at barn og unge i barnevernets omsorg befinner seg i en svært sårbar situasjon, men slik klageordningen er i dag setter det rettssikkerheten til barn og unge i fare.

LFB mener:

- Barn og unge skal informeres om klageretten og hvordan man kan klage på vedtak, henleggelse eller saksgang, også at de kan klage på barneverntjenesten og ikke kun tiltaket.
- Det bør tydeliggjøres og tilrettelegges for barn at de har rett på bistand i klagesaker.
- Det må utarbeides en enkel, sikker og lavterskel mulighet for barn og unge å klage på.
- Det bør finnes en egen instans for å klage på kommunens vedtak eller henleggelse.
- Det må informeres om at det er mulig å klage på barnevernet også etter vedtaket er avsluttet.

Kommersielle, ideelle og offentlige aktører

Det offentlige er i dag forvaltere av tjenester som skal hjelpe barn og unge, likevel er det slik at kommune og stat ikke alltid har de tjenestene og tilbudene de trenger, og velger derfor å benytte seg av tjenester fra private aktører. Så lenge tjenesten er basert på den enkeltes behov er dette i mange tilfeller helt nødvendig når de offentlige ikke kan tilby det samme. Samtidig bør det ikke være lønnsomhet og effektivitet som er avgjørende for valg av tilbud. Mange private aktører tilbyr tjenester av høy kvalitet, men LFB opplever det som bekymringsverdig at noen kan ta ut store utbytter som ikke brukes til tjenesteutvikling hos gjeldende aktør. Videre ser en at til tross for at offentlig og privat sektor jobber innenfor samme regelverk, ligger offentlig sektor høyt over kravet til barnevernfaglig kompetanse, mens privat sektor ligger rundt kravet på 50%. LFB er også kritiske til at forskjellene mellom ideelle og kommersielle aktører forsvinner fordi økonomi blir avgjørende i anbudsprosesser.

LFB mener:

- Høy barnevernfaglig kompetanse bør være avgjørende i ethvert tiltak som gir barn og unge.
- Det skal være ulovlig å ta ut profitt på barneverntjenester.
- Det bør settes fokus på fagutvikling og åpenhet innenfor de ulike tjenestene på tvers av privat og offentlig sektor for å sikre kontinuerlig utvikling til fordel for barn og unge i institusjon.
- Samme tilsynsmyndighet bør følge opp uavhengig av om det er tilbud gjennom offentlig, kommersiell eller ideell tjenesteyter.

Kontakt med søsken og øvrig familie

Ved omsorgsovertakelse ser vi ofte at barnevernsbarn mister kontakt med søsken og øvrig familie de føler bånd til (tanter, onkler, besteforeldre osv.). LFB ønsker at fylkesnemndene og barneverntjenesten setter fokus på dette når de skal avgjøre samvær. Kontakt med opprinnelige foreldre over sosiale medier og telefon er noe mange barnevernsbarn synes er krevende, og dette bør settes større fokus på. Det er stor variasjon i opplevelser hos LFB i hvordan samvær med søsken og øvrig familie blir ivaretatt, derfor er det vanskelig å fatte en konkret politikk på dette området selv om vi mener det er et svært viktig punkt at barneverntjenesten gjør riktige vurderinger og beslutninger i forhold til dette.

LFB mener:

- Barn og unge skal ha mulighet til å opprettholde kontakt med søsken og øvrig familie dersom de ønsker det.
- Det skal legges til rette for å bruke søsken og øvrig familie som ressurspersoner for barnet.
- Barneverntjenesten skal dekke utgifter som kommer med et samvær.
- Kontakt skjer også over sosiale medier og telefon, og det bør være en hjemmel som kan redusere dette, dersom det er behov for det.
- Begrensning i samvær skal faglig begrunnes hos utøvende myndighet med hensyn til barnets beste, og barnet skal alltid være informert om begrunnelsen.

Medvirkning

Vi ønsker å skille mellom to nivåer: individ og system. Begge deler er like viktig. LFB ønsker også å understreke at når man skal vurdere/føre tilsyn med om medvirkning har funnet sted så skal man spørre barnet.

Medvirkning på individnivå

Medvirkning på individnivå innebærer at den enkelte bruker har innflytelse og påvirkning på eget hjelpe- eller behandlingstilbud. Medvirkning på individnivå skjer i sammenhenger hvor den enkelte bruker er i dialog med fagpersoner om forhold knyttet til egne behov. For at medvirkningen skal være reell må brukeren være informert om sine rettigheter.

Medvirkning på systemnivå

Medvirkning på systemnivå innebærer at brukere ikke bare skal kunne påvirke egen sak, men også ha innflytelse på utforming, gjennomføring og evaluering av tjenestetilbudet generelt. Medvirkning på systemnivå skjer ofte ved at oppnevnte brukerrepresentanter er med på å utforme og kvalitetssikre tjenestene på et generelt og overordnet nivå.

LFB mener:

- Det enkelte barnet skal ha innflytelse på eget hjelpe- eller behandlingstilbud.
- Den aktuelle tjenesten skal være pliktig til å informere barnet om dets rettigheter.
- Det skal tilrettelegges for medvirkning på systemnivå.
- Det er gjennom medvirkning at barnevernet kan bli bedre på å tilby tjenester som er relevante og tidsriktige for barn og unge.
- Det bør etterstrebes å bruke demokratiske organisasjoner i medvirkning på systemnivå.

Midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere (EMA)

Et rekordhøyt antall barn som har flyktet alene til Norge får kun bli i Norge til de fyller 18 år, selv om mange av disse barna har rett til beskyttelse etter Flyktningskonvensjonen. Det var tenkt av regjeringen at midlertidige opphold skulle hindre barn i å legge ut på farlig flukt. Dessverre ser vi at andelen enslige barn på flukt har økt. Og det finnes heller ingen dokumentasjon på at midlertidige tillatelser har en slik effekt. Flere av barna som har fått midlertidig opphold forteller at de har blitt utsatt for vold, seksuelle overgrep eller voldtektsforsøk. Mange forteller også at

de har opplevd at nære familiemedlemmer har blitt drept. Mange av disse barna har bodd lenge utenfor hjemlandet, og har ikke nødvendigvis noe nettverk å returnere til.

LFB mener:

- Midlertidig opphold for barn er ikke en human løsning og må avskaffes.
- Midlertidig opphold hindrer ikke barn i å legge ut på flukt – det ødelegger liv.

NAV

Barn som får ettervern fra barnevernet blir som oftest henvist til NAV når det gjelder økonomisk bistand. Det er store variasjoner i landet på hvor godt dette tilbudet er for unge, samt at samarbeidet mellom NAV og kommune oppleves som mangelfullt. LFBs medlemmer har påpekt at de opplever det som at barneverntjenesten overleverer ettervernet til NAV, mens NAV har egne tariffer og regler som gjelder for sitt system. Dette oppleves ustrukturert og man opplever det som man "faller mellom stoler". I tillegg kan det være vanskelig å nå frem til sin saksbehandler når behovet melder seg.

LFB mener:

- NAV skal ikke alene være det ettervernet et barn får.
- At det skal innføres egne team med en representant fra NAV når ettervernstiltak opprettes.
- NAV må ha egne økonomiske ordninger for unge under ettervern i barneverntjenesten.

Omsorgsovertakelse

Forutsetningen for en omsorgsovertakelse bør være at barnevernet kan gi en bedre omsorg enn foreldrene kan. Videre er det utrolig viktig at barnet blir ivaretatt og lyttet til gjennom hele prosessen.

LFB mener:

- Hjelpetiltak må alltid være prøvd før omsorgsovertakelser som ikke er akutt.
- Omsorgsovertakelse er i noen situasjoner det eneste riktige.
- Omsorgsovertakelse er det mest inngripende tiltaket, derfor må barnevernet være i stand til å gi barnet bedre omsorg enn foreldrene.
- Barnevernsbarns rett til ivaretagelse av religion, etnisitet og seksuell orientering skal ivaretas.

Opprinnelige foreldre

Barneverntjenestene skal følge opp foreldre etter omsorgsovertakelse. Det viser seg vanskelig i en del tilfeller. Det er viktig for mange barn at foreldrene ivaretas etter barnet/barna har flyttet. Mange barn har fungert som omsorgspersoner for sine foreldre, derfor må de vite at noen har overtatt slik at de kan legge bekymringene fra seg. Dette er også tilfellet i undersøkelsessaker og ved hjelpetiltak, der foreldre og barn ofte har samme kontaktperson i barneverntjenesten. Dette kan i noen tilfeller sette saksbehandler i en posisjon og svekke barnas tillit til sin saksbehandler.

LFB mener:

- Barn skal ikke ha samme kontaktperson som sine opprinnelige foreldre.
- Opprinnelige foreldre skal tilbys veiledning og oppfølging gjennom riktig hjelpeinstans til å bli bedre foreldre eller samværsforeldre ut i fra behov.
- Oppfølging av opprinnelige foreldre bør legges inn i en annen tjeneste enn barnevern, dette skal ikke gå på bekostning av informasjonen opprinnelige foreldre har krav på.
- Barn som har blitt utsatt vold eller omsorgssvikt av foreldrene skal beskyttes i samværsspørsmål, selv når de er for små til å ytre sin mening om samvær. Hensynet til barnet skal veie tyngre enn opprinnelige foreldres behov.
- Der det er tenkt at barn skal tilbake til opprinnelige foreldre, må det opprettes et strukturert samarbeid mellom fosterhjem, opprinnelige foreldre og barnet selv, for å sikre at tilbakeføringen blir til det beste for barnet.

Opprinnelige foreldre vs. tilknytning

Flere av LFBs medlemmer har erfart at foreldrenes behov og ønsker har blitt sterkere vektlagt enn barns beste i omsorgssaker. Derfor er det viktig at barneverntjenesten innhenter informasjon fra flere parter når dette er aktuelt for å kunne gjøre en god vurdering i slike saker. Videre er det viktig å huske at lojaliteten barn føler til opprinnelige foreldre ofte gjør det vanskelig for barn å uttrykke sine egne behov. Samtidig er det viktig at barnet har mulighet til å kjenne og ha samvær med sine opprinnelige foreldre, søsken og øvrig familie dersom barnet ønsker dette.

LFB mener:

- Barn skal bli hørt i samværsspørsmål. Også hvis barnet har andre ønsker enn hva opprinnelige foreldre har.
- Utviklingsstøttene tilknytning skal vektlegges tyngre enn biologiske bånd når det gjelder omsorgsansvar.
- Barnets beste skal være førende i omsorgs- og samværsavgjørelser.
- Samtaler med barn om bosted og samvær bør foregå uten at foreldrene er tilstede.

Psykisk og fysisk helse

Det er viktig at det settes fokus på barnevernsbarns psykiske og fysiske helse. I dag opplever mange barnevernsbarn at de ikke får tilstrekkelig hjelp og oppfølging. Mange som sliter psykisk opplever at de ikke får nødvendig hjelp og opplever manglende samarbeid mellom barnevernet og andre instanser, som psykisk helsetjeneste og skole. Videre blir barn ofte værende i et vakuum fordi ulike frister hos de forskjellige hjelpeinstansene forhindrer at nødvendig hjelp blir påbegynt.

LFB mener:

- Barnevernsbarn må få nødvendig og riktig oppfølging i henhold til fysisk og psykisk helse.
- Barnevernsbarn må bli hørt i saker som angår deres fysiske og psykiske helse.
- De ulike hjelpeinstansene er nødt til å samarbeide og ansvarsforhold må være tydelig definert slik at unge slipper å oppleve at de ikke får hjelp.

- Hjelp og oppfølging knyttet til psykisk helse behøver ikke alltid skje i regi av barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk, noen kan ha bedre nytte av helsesøstre, miljøterapeuter og andre.
- Det skal stilles krav til dokumentasjon fra alle involverte parter.
- Det bør opprettes et journalsystem som sørger for lik informasjon på tvers av tjenestene.
- Det bør være fokus på å utforme kreative og fleksible hjelpetilbud og se muligheter for samarbeid med frivillige organisasjoner og idrettslag.
- Det bør settes en generell tidsfrist på når et hjelpetilbud skal være påbegynt og tidsfrister skal overholdes.
- Ansatte i de ulike tjenestene skal ha kunnskap om traumebevisst og traumesensitiv omsorg.

Samarbeid med andre tjenesteytere

Mange barnevernsbarn trenger hjelp og støtte fra flere instanser. Det kan være helsepersonell, psykolog, PP- tjenesten, fastlege, organisasjonsleder, støttekontakt eller andre i hjelpeapparatet. Når det er til den enkeltes beste bør det være en selvfølge med samarbeid på tvers av tjenesteytere med ulikt lovverk. Dette vil sikre nødvendig hjelp til den enkelte og vil gi større muligheter for at tiltakene har den ønskede effekt. Taushetsplikten bør ikke være et hinder for at det gis forsvarlig hjelp da opplysningsplikten overgår taushetsplikten.

LFB mener:

- Sikre samarbeid med alle instanser i den enkeltes liv.
- Gjensidig informasjonsplikt der det har direkte betydning for barn og unges liv.

Samarbeid mellom barneverntjenestene

LFB er bekymret over at det er mulig å flytte vekk fra barnevernet. Dette skjer fra kommune til kommune og til utlandet. Slike flyttinger setter barn og unge i en enormt sårbar situasjon som i verste fall kan føre til at de mister nødvendig hjelp og oppfølging eller blir boende under skadelige forhold. Det er også ytterst bekymringsverdig at utsatte barn blir tatt med til utlandet og ikke får hjelp. Norge er et langt land med kommuner av ulik størrelse, interkommunalt samarbeid bør derfor etterstrebes slik at forsvarlighet og habiliteten blir tilfredsstillende.

LFB mener:

- Barnevernet skal ha melde- og oppfølgingsplikt i saker der en familie flytter til en annen kommune for å påse at barnet/barna blir fulgt opp.
- Det bør opprettes et felles journalsystem slik at selv om barnet flytter får de forsvarlig hjelp uavhengig av hvor de bor.
- At små kommuner som ikke har riktige tjenestetilbud for barna i deres kommune, bør opprette interkommunalt samarbeid som sikrer at barna får de tjenestene de trenger.

Samvær etter omsorgsovertakelse

Det kan være viktig for barn å ha god og jevnlig kontakt med sine foreldre. Men for noen barn kan også dette samværet oppleves som belastende. Flere

barnevernsbarn har sagt at de er fornøyde med å få hjelp til å begrense kontakten med foreldrene, spesielt i tilfeller hvor det ikke er snakk om en tilbakeføring til det opprinnelige hjemmet. Det er også viktig at de som blir barnas omsorgspersoner er klar over det enkelte barns ønsker og behov, slik at de kan hjelpe barna til å opprettholde eller begrense kontakten. Det er viktig for mange barnevernsbarn å få være sammen med og ha kontakt med sine søsken og slekt (besteforeldre, tanter, onkler osv.). Barnet skal lyttes til når det gjelder alle samvær.

LFB mener:

- Samvær skal skje etter barns ønske og behov.
- Barnas daglige omsorgspersoner bør gis tillit til å bistå barnet i å begrense samvær selv etter fylkesnemndas beslutning.
- Barn skal bli hørt i samværsspørsmål. Også hvis barnet har andre ønsker enn hva opprinnelige foreldre har.
- Barn skal få nødvendig veiledning i hvordan de kan beskytte seg selv ved bruk av sosiale medier.
- Det må tilrettelegges for at barn kan fortsette å ha kontakt og samvær med søsken og andre nærpersoner.

Sanksjoner ved avvik og lovbrudd

Det kommer stadig frem at det skjer en rekke lovbrudd og avvik i barnevernet i dag. Dette får få eller ingen konsekvenser for de ansvarlige, og er med på å true barn og unges rettssikkerhet i møte med barnevernet. LFB tror også det er flere mørketall her og samtidig er rapporteringen til tilsynsmyndigheter ofte basert egenrapporteringer fra barnevernstjenester, dette er basert på tillit mellom barnevern og tilsynsmyndighet. Dette tror vi derfor ikke gir korrekte tall og mange barn/unge får derfor ikke riktig hjelp til riktig tid.

LFB mener:

- I saker som går til Fylkesmannen og der lovbrudd dokumenteres, skal dette sanksjoneres med bøter eller lignende.
- LFB ønsker at det utarbeides sanksjoner for ansatte som arbeider med barn og unge og som bryter meldeplikten.
- De som jobber i barnevernet bør ha autorisasjon på lik linje med helsevesenet.
- Brudd på barnevernsloven skal få konsekvenser for tjenesteyter.

Små vs. store kommuner

I dag har barneverntjenesten en enorm utfordring i henhold til utskiftninger av ansatte. Samtidig er barnevernsarbeidet ekstremt krevende, der det handler om barn og unges liv. Derfor er bredde, kvalitet og kontinuitet både i henhold til antall ansatte og deres kompetanse essensielt. I kommuner med stort areal bør tjenestene ha flere lokaliseringer slik at tilbudet er der barna er.

LFB mener:

- Det bør være minst 5 fagstillinger per barneverntjeneste.
- Kommuner som har stort areal eller få ansatte må innhente bistand fra andre kommuner.

Taushetsplikt

LFB ser med bekymring på hvordan taushetsplikten brukes av barneverntjenesten i mange tilfeller. Formålet med taushetsplikten er å beskytte barnet mot at personlig informasjon misbrukes eller at uvedkommende får innsyn. I dag brukes allikevel taushetsplikten ofte når barneverntjenesten blir utsatt for kritikk, også i tilfeller der brukeren som eier opplysningene frigjør barnevernet fra taushetsplikten. En slik bruk av taushetsplikten forhindrer åpenhet rundt barnevernets arbeid og fører dermed til mindre tillit til barneverntjenesten i befolkningen. En svekket tillit til barnevernet kan i verste fall medføre at barn som trenger det ikke får nødvendig hjelp fordi folk blir skeptisk til hvordan barnevernet utfører sin samfunnsoppgave. Videre er det svært utfordrende å få til forbedringer uten innsyn i barnevernets arbeid og når barnevernet er motvillig til å ta kritikk innover seg.

LFB mener:

- Barnevernets bruk av taushetsplikt må gjennomgås og det må iverksettes tiltak som sikrer åpenhet og innsyn i barnevernets arbeid.
- Opplysningsplikten skal gå foran taushetsplikten i tverrfaglig samarbeid.
- Det bør gjøres enklere for barn og unge å oppheve taushetsplikten mellom instansene slik at de kan samarbeide bedre.
- Det bør utarbeides klare, felles retningslinjer for hvordan taushetsplikt og opplysningsplikt skal etterfølges. Disse må implementeres på saksbehandlernivå.

Tidlig inn

Vi ønsker at det skal settes sterkt fokus på å fange opp barn som ikke har det bra så tidlig som mulig. Det kan forhindre mange traumer og skader hos barn. Når en kommer tidligere inn kan også mindre inngripende tiltak brukes, unntaket er i tilfeller der barn utsettes for vold og overgrep.

LFB mener:

- Det skal være et krav at alle utdanninger for arbeid med barn, inneholder grundig opplæring om barns mangfold av smerteuttrykk.
- Opplæring skal inkludere veiledning fra organisasjoner med erfaringskompetanse.
- Alle barnehager og skoler skal ha en handlingsplan for situasjoner når omsorgssvikt, vold og overgrep avdekkes.
- Det skal settes større fokus på de juridiske konsekvensene for ikke å melde ifra ved mistanke om omsorgssvikt.
- Alle barneverntjenester som får kjennskap til eller mistanke om barn som lever under vanskelige forhold, skal iverksette tiltak som er beredt til å agere når det trengs.

Tillitsperson

Barnevernsbarn opplever enormt mange utskiftninger av mennesker de skal forholde seg til, dette skaper mye utrygghet og mistillit. Tillitsperson som innført i nåværende barnevernlov er ment å være barnets person.

LFB mener:

- Barn skal alltid ha muligheten til å ha med seg sin tillitsperson.
- Alle barnevernsbarn skal ha en tillitsperson de selv har valgt, dersom de ønsker det.
- Det bør sikres at tillitspersonen er der over lengre tid selv om barnet skulle flytte.
- Utgifter i forbindelse med oppgaven til tillitspersonen bør dekkes for å sikre barns rett til medvirkning.
- LFB ønsker et fokus på hvem som engasjerer tillitspersonen og problematiserer at denne oppgaven skal høre til under barneverntjenesten.
- Det bør være et krav om jevnlig oppfølging av barnet uavhengig av hvor barnet til enhver tid befinner seg.

Tilsyn

LFB ønsker å skille mellom tilsyn av barneverntjenestene, i fosterhjem og tilsyn på institusjonene fordi det i dagens ordning har ulike ordninger på hyppighet og er oppnevnt tilsynsførere fra forskjellige instanser.

Tilsyn av barneverntjenestene

Det fremkommer stadig informasjon om barneverntjenester i landet som ikke har fulgt lover, prosedyrer eller sikret gode tjenester for barna i den gjeldende kommune. LFB ser med stor bekymring på dette, men synes ikke barneverntjenestene alene kan ha eller ta dette ansvaret. LFB ønsker derfor at det skal føres hyppigere og tydeligere kontroll av hvordan barneverntjenester gjennomfører sitt arbeid, samt god og riktig oppfølging av de feil og mangler som avdekkes. At barneverntjenester kan gjøre feil har vi forståelser for, men at det ikke finnes gode kontrollorganer for å sikre dette er et perspektiv vi ikke kan følge.

LFB mener:

- Tilsyn av barneverntjenestene skal legges til et uavhengig kontrollorgan som kun har ansvar for barneverntjenestene.
- Tilsyn av barneverntjenestene skal se til at mangler, avvik og lovbrudd blir fulgt opp til det er rettet opp.
- Tilsyn av barneverntjenester skal sørge for at det finnes faglige begrunnelser som alltid er av hensyn til barnets beste.
- Tilsyn av barneverntjenestene skal ivareta at barnet har fått uttale seg i de saker som angår dem, og at dette er dokumentert.
- Tilsyn av barneverntjenestene bør ikke meldes på forhånd.

Tilsyn i fosterhjem

Det er sentralt at alle som bor i fosterhjem har en tilsynsperson som de har tillit til og som er til stede i barnets liv over lang tid. I dag gjør hyppige utskiftninger og fraværet av fosterbarns medvirkning til valg av tilsynsperson svært utfordrende og manglende kontinuitet gjør dette til enda flere voksenpersoner for barn å forholde seg til. Tilsynet som tilsynspersoner utfører er en av de få mulighetene for kontroll av fosterhjem. Det er også en av få muligheter barnet har til å ytre sine behov og bekymringer. Derfor er

det sentralt at alle som bor i fosterhjem har en tilsynsperson som de har tillit til og som er til stede i barnets liv over lang tid.

LFB mener:

- Fosterbarn skal bli hørt angående hvem de ønsker og ikke ønsker som tilsynsperson.
- Barneverntjenesten skal følge opp rapporter fra tilsynspersoner, og det bør få konsekvenser hvis dette ikke skjer.
- Det bør utføres en uavhengig kontroll på hvorvidt barnevernet følger opp rapporter fra tilsynspersoner.
- Informasjon som fremkommer ved tilsyn i fosterhjem skal gis til barneverntjenesten for vurdering, ikke direkte til fosterforeldrene.
- Det skal jobbes aktivt for at tilsynsmyndighetene fra Fylkesmannen også skal bli mer tilgjengelige for barn og unge bosatt i fosterhjem.
- Beredskapshjem er midlertidige fosterhjem som også skal ha tilsyn.

Tilsyn på institusjon

Det er utrolig viktig at det føres grundig tilsyn på institusjonene. I dag opplever likevel mange barn og unge liten tillit til tilsynsmyndighetene, og ønsker ofte ikke å snakke med dem. Medlemmer i LFB har opplevd at de må snakke med mange personer de ikke ser igjen i løpet av sin tid i barnevernet. I andre tilfeller blir kun et fåtall av beboerne snakket med, eller så opplever de ikke å bli hørt når de ytrer bekymringer. Dette er enormt problematisk da tilsynet er sentralt i å avdekke mangler og problemer i omsorgen og behandlingen institusjonene gir. Det er viktig å avdekke feil, mangler og svikt på institusjon, samtidig vil det være hensiktsmessig å se på hva som også gir positiv effekt da dette kan bidra til at flere ansatte og institusjoner får kunnskap om hvilke tiltak som virker.

LFB mener:

- Det skal jobbes aktivt for at tilsynsmyndighetene skal bli mer tilgjengelige for barn og unge som bor på institusjon.
- Tilsyn på institusjon skal fortrinnsvis legges til tider på døgnet hvor beboerne er tilstede.
- Når det føres tilsyn må det tilrettelegges for at det snakkes med de fleste som bor på institusjonen.
- Tilsynsmyndighetene bør tilbringe tid med ungdommene for å få et helhetlig inntrykk av ungdommenes situasjon og på den måten snakke med beboerne på en slik måte at de føler seg trygge på å si hva de egentlig mener.
- Tilsynsmyndighetene skal snakke med barn alene, eller med noen barnet er trygg på - uten andre ansatte tilstede.
- Det bør tilrettelegges for at beboere har mulighet til å kontakte tilsynsmyndighetene med bekymringer utenfor selve tilsynet.
- Fylkesmannens tilsyn bør være lik over hele landet, og de bør ha noen veiledende føringer som sikrer at tilsynet fremmer barns rettssikkerhet uavhengig av fylke.
- Tilsyn i institusjoner skal ha samme retningslinjer, selv om de er offentlige eller private.

- Tilsyn bør og se på hvilke vurderinger som er gjort i målrettet miljøarbeid, som har begrenset eller stanset negative episoder/ opplevelser for barnet.

Tvang

Per i dag opplever og blir mange barn og unge å bli utsatt for unødig bruk av tvang på institusjon eller i fosterhjem. Dette mener LFB er dypt problematisk fordi tvang ofte oppleves som traumatisk. Slik situasjonen er i dag er retningslinjene for hva som er tvang og hva som er oppdragelse utydelige. Samtidig gir barnevernloven for stort rom for utøvelse av skjønn. Videre ser vi at barn og unge utsatt for tvangsbruk får for dårlig oppfølging i etterkant.

LFB mener:

- Barnevernsbarn skal ikke bli utsatt for unødig tvangsbruk.
- Forebyggende tiltak skal jf. loven være prøvd først.
- Det må være tydeligere retningslinjer for hva som er tvang og mindre rom for skjønn i barnevernloven.
- Det må utarbeides tydeligere rutiner i alle institusjoner for obligatorisk opplæring og oppfølging av rettighetsforskriften.
- Barn og unge skal få grundig oppfølging etter bruk av tvang.
- Ungdommen skal få skrive sin egen forklaring i tvangsprotokollen i eget brev som blir forseglet og oversendt til fylkesmannen, saksbehandler og andre relevante instanser.
- Det må opprettes et uavhengig og lett tilgjengelig kontrollorgan som har som oppgave å sikre barns interesser og forhindre maktovergrep i fosterhjem, på institusjon og liknende tiltak.
- LFB anerkjenner at bruk av tvang i noen tilfeller er nødvendig for barnets beste sett i sammenheng med plasseringsgrunnlaget og kan på lang sikt være til fordel for barnets utvikling.

Ufødte barn

Barn som ennå ikke er kommet til verden har krav på vern og beskyttelse. I svangerskapet kan barn bli utsatt for skadelig adferd fra foreldre som vil gi dem utfordringer allerede i starten av livet. I dag er det slik at barnevernet ikke har noen myndighet til å hjelpe disse barna før de er født, det er kun i tilfeller der det er rusproblematikk som gir myndighetene mulighet til tvangsbehandling. Men det er også andre områder som kan gi barnet skader ved livets start som psykisk sykdom, vold o.l.

LFB mener:

- Ufødte barn har også krav på vern og beskyttelse der de blir utsatt for skade i svangerskapet.

Urfolk og nasjonale minoriteter

Urfolk og nasjonale minoriteter har ekstra rettigheter som er uttrykt i internasjonale konvensjoner og nasjonale lover. Dette inkluderer blant annet retten til å uttrykke og

bevare sin kultur, religion og sitt språk. Dette gjelder også når barnet er under barnevernets omsorg. Det hender at samiske barn plasseres i norsktalende fosterhjem uten mulighet til å praktisere det samiske språket og kultur, eller at samiske barn som ikke snakker norsk blir akutt plassert i et norsktalende beredskapshjem uten mulighet til å kommunisere. Samiske barn har rett til å bevare sitt samiske språk og kultur når de plasseres i fosterhjem. Det skal tas hensyn til barnets religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Samer er definert som urfolk etter internasjonal lov, mens kvener, jøder, skogfinner, rom & romanifolk er definert som nasjonale minoriteter, og beskyttet av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter og minoritetsspråkpakten.

LFB mener:

- Det skal etterstrebnes at samiske barn plasseres i samisktalende fosterhjem eller i område hvor de får muligheten til å daglig kommunisere på samisk i skole/barnehage, og opprettholde sin samiske kultur.
- Det skal være nok samisktalende fosterhjem og beredskapshjem som snakker de ulike samiske språkene.
- Det skal etterstrebnes kompetanse med urfolk og nasjonale minoriteters rettigheter over hele landet.

Utdanning for barnevernsbarn

I dag møter barnevernsbarn ofte på mange utfordringer i henhold til utdanning. I mange tilfeller gjør faktorer som gjentatte flyttinger, psykisk helse og belastninger på hjemmebane det svært vanskelig for barnevernsbarn å prestere i skolesammenheng. Disse utfordringene gjør seg ofte gjeldende fra tidlig alder, noe som saboterer læring og utvikling på et tidlig tidspunkt. Videre er barnevernsbarn ofte mye dårligere stilt økonomisk hvis de ikke har foreldre eller slektninger som kan bistå dem økonomisk. Dette er også tilfellet i høyere utdanning og kan gjøre det svært utfordrende å fullføre skolegangen. Utdanning er en av de viktigste beskyttelsesfaktorene når det kommer til livskvalitet og økonomisk uavhengighet, derfor må dette også reflekteres i barnevernets arbeid.

LFB mener:

- Det må være sterkt fokus på samarbeid mellom skole og barneverntjeneste for å sikre at barn ikke faller utenfor.
- Det må tilrettelegges for at barnevernsbarn får tatt videregående utdanning når de er i stand til det.
- Det må jobbes aktivt for å sette fokus på utdanning for barnevernsbarn.
- Skoler bør tilrettelegge, være fleksible og løsningsorienterte for å sikre at barnevernsbarn mestrer og fullfører utdanningen.
- Det skal gis ressurser til skoler for å muliggjøre fleksible løsninger for barnevernsbarn.
- At barn som har vært utsatt for omsorgssvikt, overgrep eller traumer skal ha mulighet for å søke om endret fraværsgrænse i videregående skole.

Utdanning for ansatte som er kontakt med barn i barnevernet

De siste årene har LFB kommet med kritikk på kvaliteten på utdannelsen for ansatte som jobber i tilknytning til barn. Det er skremmende at lærere og andre som er i

daglig kontakt med barn har liten eller ingen kunnskap om ulike smerteuttrykk som kommer av vold, overgrep eller omsorgssvikt. Vi synes også det er foruroligende/skremmende at barnevernspedagoger e.l. ikke får opplæring i hvordan de skal håndtere truende eller utagerende atferd i utdannelsen, men kanskje først når de møter arbeidslivet etter endt utdanning.

LFB mener:

- Alle førskole- og lærerutdanninger må ha mer opplæring i forvaltning som berører barn og unge.
- Alle førskole- og lærerutdanninger må ha opplæring og kunnskap om å avdekke vold, overgrep og omsorgssvikt.
- Barnevernfaglige utdannelser må ha opplæring i god kommunikasjon.
- Barnevernfaglige utdannelser bør forbedres i lengde og innhold.
- Inntak til barnevernfaglige utdannelser skal ha et system for å undersøke personlig egnethet og mellommenneskelig kompetanse.
- Enhver barnevernfaglig utdanning må ruste ansatte til å håndtere truende og voldelig atferd på en måte som ivaretar barn.
- Praksis i utdanningene bør ta sikte på å gi studentene innblikk i både første- og andrelinja.
- At dette også bør omhandle andre yrker som ofte eller daglig er i kontakt med barn og unge. Her under (men ikke begrenset til); helsetjenesten, idrett, skole etc.

Vold og overgrep

Mange barn som kommer i barnevernet har blitt utsatt for vold. Det kan være fysisk, psykisk, seksualisert eller materialistisk vold. Dette setter livsvarige spor hos mange, og LFB opplever at kompetansen for å avdekke og ivareta dette ikke er tilstrekkelig i flere tjenesteledd. Barn som har blitt utsatt for vold, skal ha tilstrekkelig hjelp og oppfølging for å håndtere de vanskene det medfører for den enkelte. Reaksjoner på å ha blitt utsatt for vold, overgrep og traumer kan også komme etter lang tid, noe som gjør at hjelpeapparatet må være beredt til å tilby hjelp når behovet skulle oppstå. Barn som har opplevd dette har et spesielt stort behov for støtte, trygghet, sikkerhet, omsorg og hjelp til å håndtere uttrykkene de får som konsekvens av dette. Å bli utsatt for overgrep og vold over tid vil kunne medføre med langvarig hjelp og både barna og deres støttepersoner bør få den opplæring og hjelp som behøves.

LFB mener:

- At det ikke skal være noen ventetid om behovet for bistand melder seg for disse barna også i voksen alder.
- Koordinerte tjenester i det offentlige skal sikre at de er beredt til å tilby hjelp og behandling for de uttrykkene barnet har.
- Fokus på å hjelpe barn til å håndtere årsaken skal veie tyngre enn å håndtere uttrykket det skulle medføre.
- Barns støttepersoner skal ha den kunnskapen de trenger for å sikre barns trygghet, sikkerhet og omsorg de har behov for.
- Barn som har blitt utsatt vold eller omsorgssvikt av foreldrene skal beskyttes i samværsspørsmål, selv når de er for små til å ytre sin mening om samvær.
- Hensynet til barnet skal veie tyngre enn foreldrenes behov.